

אנשי משרד החינוך מדברים מספרים ולא חינוך (על בחינת הבגרות והערכה חלופית)

גדי ראונר

שלשום מנכ"ל משרד החינוך ויו"ר מנהלי בתי ספר תיכוניים נדרשו לפערים העמוקים בין הציון במבחן בגרות לבין זה של ההערכה החלופית (שהוא ציון פנימי של בית הספר). הפער התגלה בכל המגזרים ובמספר מקצועות – ביניהם היסטוריה. על פי הדוברים הדבר מעמיד בסכנה את התוקף והלגיטימציה של תעודת הבגרות בפני האוניברסיטאות. לנכוח התייחסות זאת מצד בתי הספר, הן הן יגיבו ויציעו להגביר את הקושי במבחן פסיכומטרי.

הכתבה הייתה גדושה במספרים לפיהם מצטיירת תמונה מורכבת שבה בתי ספר ומורים מודדים בסלחנות יתרה, מיטיבים ומעריכים בלב רחב את ביצועם של התלמידים במטלות ביצוע, פרויקטים, עבודות חקר וכו'.

לדאבון ליבי איש לא דיבר בכתבה על ההגיונות הסותרים שמאחורי שני סוגי ההערכה. מבחן בגרות דורש לשנן תכנים לימודיים וניתן למדוד את התשובות שלו כנכונות או לאו. לעומת זאת מטלות שונות הקשורות להערכה חלופית עוסקות בהבנה ולא בשינון חומר. כיצד עבודה שנכתבה במסגרת פרויקט אשר במרכזו חתירה למשמעות ניתנת להערכה באמצעות ציון מספרי? מה הקשר בין "משמעות" לבין "ציון 8", למשל? משמעות לא נמדדת במספרים!!! למידה משמעותית והערכת ביצועים של התלמידים יש להתייחס אליהם בכלים אחרים, לא כלים מספריים. נראה כי אותם תלמידים שלמדו תשובות בעל פה בלי לחשוב לעומק (למשל, "מהן ארבע הסיבות למתן הצהרת בלפור?") הם אלה שמגלים את היכולות שלהם כאשר נדרשים לבצע עבודות שיש עמן חשיבה מסדר גבוה: הבנה, ניתוח, השוואה, הערכה, חיפוש מקורות מידע אמינים, חשיבה ביקורתית וכו' (למשל, "איזו סיבה נראה לכם המשמעותית ביותר מבין כל הגורמים שהביאו להצהרת בלפור?"). מצער לשמוע את משרד החינוך מעמיד את אמינותם של המורים בספק כי "המספרים לא מסתדרים". כאשר המספרים הופכים לעיקר, לאן נעלם החינוך?

מכתב למערכת, הארץ, 18 בפברואר 2018